

**T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI**

YABANCI SERMAYE RAPORU

Ankara, Mart 2005

YABANCI SERMAYE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

AÇIKLAMA

Bilindiđi üzere, doğrudan yabancı yatırımların gerçekleştirilmesinde izin ve onay sisteminin bilgilendirme sistemine dönüştürülmesini amaçlayan 4875 sayılı “Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu” 17.06.2003 tarih ve 25141 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Doğrudan yabancı yatırımlara ilişkin temel yasa olarak hazırlanan ve yürürlüğe giren 4875 sayılı “Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu”nda, “yabancı yatırımcı ve yabancı doğrudan yatırım” gibi yatırıma ilişkin temel kavramlar, uluslararası standartlar çerçevesinde tanımlanmaktadır.

4875 sayılı “Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu” nun 17 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe girmesi ile birlikte, Müsteşarlığımızca veri tabanının yenilenmesi çalışmalarına başlanılmıştır. Veri tabanı çalışmalarının halen sürdürülmesi nedeniyle, Kanun öncesi faaliyete geçen yabancı sermayeli kuruluşların sermaye hareketlerine ilişkin veriler raporda yer almamaktadır. Rapor, 17.06.2003 tarihinden sonra faaliyete geçen yabancı sermayeli kuruluşların sermaye verilerine ilişkin bilgileri içermektedir.

Kanun ile birlikte, yabancı sermayeli kurulacak şirket ve şubeler ile iştirakler için Hazine Müsteşarlığı’ndan ön izin alma zorunluluğu kaldırıldığından, doğrudan yabancı yatırımlara ilişkin veriler, izin bazında artık tutulmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>I- Doğrudan Yabancı Yatırımlara İlişkin Tanımlar</i>	1
<i>II- Doğrudan Yabancı Yatırımlara İlişkin Göstergeler</i>	2
1 - Şirket Kuruluşları ve İştirakler	2
2 – İrtibat Büroları	8
3 - Nakit Girişler	10
4 – Doğrudan Yabancı Yatırımlar İçin Düzenlenen Yatırım Teşvik Belgeleri	13
5 - 2003 Yılında Türkiye'nin İlk 500 Sanayi Şirketi İçinde Yer Alan Yabancı Sermayeli Şirketler	15
<i>III- Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmaları</i>	18
<i>IV- Yatırım Danışma Konseyi ve Yatırım Ortamını İyileştirme Faaliyetleri</i>	20

TABLORAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo-1: <i>Yabancı Sermayeli Şirketler</i>	2
Tablo-2: <i>Yabancı Sermayeli Firma Sayısının Sektörel Dağılımı</i>	3
Tablo-3: <i>Yabancı Sermayeli Firmaların Kayıtlı Sermayelerine Göre Sektörel Dağılımı</i>	4
Tablo-4: <i>Yabancı Sermayeli Firmaların Yabancı Ortaklarının Ülkelerine Göre Dağılımı</i>	5
Tablo-5: <i>Yabancı Sermayeli Şirketlerin Toplam Kayıtlı Sermaye Büyüklüklerine Göre Dağılımı</i>	6
Tablo-6: <i>17.06.2003 – 31.12.2004 Tarihleri Arasında Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Firmaların Toplam Kayıtlı Sermaye ve Yabancı Sermaye Tutarına Göre Dağılımı</i>	7
Tablo-7: <i>İzin Verilen İrtibat Bürolarının Ülkelere Göre Dağılımı</i>	8
Tablo-8: <i>İzin Verilen İrtibat Bürolarının İllere Göre Dağılımı</i>	8
Tablo-9: <i>İzin Verilen İrtibat Bürolarının Sektörlere Göre Dağılımı</i>	9
Tablo-10: <i>Doğrudan Yabancı Sermaye (Nakit Girişler)</i>	10
Tablo-11: <i>Doğrudan Yabancı Sermaye Girişlerinin Sektörlere Göre Dağılımı</i>	11
Tablo-12: <i>Doğrudan Yabancı Sermaye Girişlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı</i>	12
Tablo-13: <i>Yabancı Sermayeli Şirketlerin Yatırımlarına Verilen Teşvik Belgeleri</i>	13
Tablo-14: <i>Doğrudan Yabancı Yatırımlar İçin 2003 Yılında Düzenlenen Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı (01.01.2003 - 31.12.2003)</i>	14
Tablo-15: <i>Doğrudan Yabancı Yatırımlar İçin 2004 Yılında Düzenlenen Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı (01.01.2004 - 31.12.2004)</i>	14
Tablo-16: <i>İlk 500 Şirket Arasında Bulunan Yabancı Sermayeli Şirketlerin Sektörel Dağılımı</i>	15
Tablo-17: <i>İlk 500 Şirket Arasında Bulunan Yabancı Sermayeli Şirketlerin Özsermaye Değerleri</i>	16
Tablo-18: <i>İlk 500 Şirket Arasında Bulunan Yabancı Sermayeli Şirketlerin İstihdam Durumu</i>	16
Tablo-19: <i>İlk 500 Şirket Arasında Bulunan Yabancı Sermayeli Şirketlerin İhracatı</i>	17
Tablo-20: <i>İlk 500 Şirket Arasında Bulunan Yabancı Sermayeli Şirketlerin Karlılık Durumu</i>	17
Tablo-21: <i>Yürürlüğe Giren Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmaları</i>	18
Tablo-22: <i>Onay ve Müzakere Süreci Devam Eden Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmaları</i>	19

I- DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARA İLİŞKİN TANIMLAR

17 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe giren 4875 sayılı “*Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu*” ile doğrudan yabancı yatırım, yabancı yatırımcı ve yabancı sermayenin tanımını uluslararası normlara uygun olarak yeniden düzenlenmiŐtir.

4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu, yabancı ölkelerin vatandaşlığına sahip olan gerçek kişiler ile yurt dışında ikamet eden Türk vatandaşlarının yanısıra, yabancı ölkelerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişileri ve uluslararası kuruluşları *yabancı yatırımcı* olarak tanımlamaktadır.

Doğrudan yabancı yatırım, yabancı yatırımcı tarafından getirilen;

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca alım satımı yapılan konvertibl para şeklinde nakit sermaye,
- Şirket menkul kıymetleri (Devlet tahvilleri hariç),
- Makine ve teçhizat,
- Sınai ve fikri mülkiyet hakları,
- Yurt içinden sağlanan, yeniden yatırımda kullanılan kar, hasılat, para alacağı veya mali değeri olan yatırımla ilgili diğer haklar,
- Doğal kaynakların aranması ve çıkarılmasına ilişkin haklar,

gibi iktisadi kıymetler aracılığıyla, yeni şirket kurmak ve şube açmak, menkul kıymet borsaları dışında hisse edinimi, menkul kıymet borsalarından en az %10 hisse oranı ya da aynı oranda oy hakkı sağlayan edinimler yoluyla mevcut bir şirkete ortak olmak şeklinde ifade edilmektedir.

II- DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLARA İLİŞKİN GÖSTERGELER

1- ŞİRKET KURULUŞLARI VE İŞTİRAKLER

4875 sayılı “Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu” nun yürürlüğe girdiği 17.06.2003 tarihinden 2004 yılı Aralık ayı sonuna kadar 2.461 adet yabancı sermayeli şirket ve şube kurulmuş olup, 634 yerli sermayeli şirkete yabancı sermaye iştiraki gerçekleşmiştir (Tablo-1).

Tablo-1 : Yabancı Sermayeli Şirketler

(Adet)

	Yeni	Şube	İştirak	Toplam
2003	761	23	175	959
Haziran	15	1	4	20
Temmuz	110	4	20	134
Ağustos	135	4	19	158
Eylül	125	4	31	160
Ekim	138	6	38	182
Kasım	90	3	21	114
Aralık	148	1	42	191
2004	1.615	62	459	2.136
Ocak	110	4	39	153
Şubat	94	2	21	117
Mart	153	2	43	198
Nisan	137	5	51	193
Mayıs	160	12	48	220
Haziran	169	15	60	244
Temmuz	123	1	31	155
Ağustos	114	1	26	141
Eylül	151	7	35	193
Ekim	160	1	34	195
Kasım	123	7	36	166
Aralık	121	5	35	161
Genel Toplam	2.376	85	634	3.095

17.06.2003 tarihinden sonra kurulan yabancı sermayeli firmalardır.
Geçici Veriler

3.095 adet şirketten 2.226 adedi hizmetler, 591 adedi imalat sektöründe, 278 adedi ise diğer sektörlerde (tarım, madencilik vb.) faaliyet göstermektedir (Tablo 2).

Tablo-2 : Yabancı Sermayeli Şirket Sayısının Sektörel Dağılımı

(Adet)

	İmalat	Hizmetler	Diğer	Genel Toplam
2003	230	662	67	959
Haziran	4	16	0	20
Temmuz	23	102	9	134
Ağustos	46	103	9	158
Eylül	41	113	6	160
Ekim	47	117	18	182
Kasım	30	74	10	114
Aralık	39	137	15	191
2004	361	1.564	211	2.136
Ocak	31	111	11	153
Şubat	23	85	9	117
Mart	26	161	11	198
Nisan	25	151	17	193
Mayıs	33	165	22	220
Haziran	36	185	23	244
Temmuz	27	112	16	155
Ağustos	30	96	15	141
Eylül	31	136	26	193
Ekim	39	132	24	195
Kasım	34	115	17	166
Aralık	26	115	20	161
Genel Toplam	591	2.226	278	3.095

17.06.2003 tarihinden sonra kurulan yabancı sermayeli şirketleri, iştirakleri ve şubeleri içermektedir.

Geçici Veriler

17.06.2003 – 31.12.2004 tarihleri arasında kurulan ve iştirak edilen yabancı sermayeli şirketlerin toplam kayıtlı sermayeleri 1.379,9 milyon ABD Doları olup, yabancı ortaklar tarafından taahhüt edilen sermaye tutarı 732,1 milyon dolardır. Yabancı ortakların taahhüt ettikleri sermayenin 495,8 milyon ABD Doları imalat sanayindedir. (Tablo 3).

Tablo-3: Yabancı Sermayeli Şirketlerin Kayıtlı Sermayelerine Göre Sektörel Dağılımı

(Milyon \$)

	Toplam Kayıtlı Sermaye*				Yabancı Sermaye Tutarı			
	İmalat	Hizmetler	Diğer	Toplam	İmalat	Hizmetler	Diğer	Toplam
2003	82,9	117,6	19,9	220,4	59,5	93,1	9,8	162,4
Haziran	1,2	6,2	0,0	7,4	0,9	2,8	0,0	3,7
Temmuz	1,7	13,4	2,6	17,7	1,2	8,0	1,4	10,7
Ağustos	17,6	6,9	0,5	25,0	16,7	5,4	0,3	22,4
Eylül	13,7	17,9	0,2	31,8	11,3	14,8	0,1	26,2
Ekim	17,5	7,0	0,8	25,3	14,5	5,9	0,6	21,0
Kasım	2,9	20,5	0,2	23,6	2,2	18,7	0,1	21,1
Aralık	28,4	45,6	15,6	89,6	12,7	37,5	7,3	57,4
2004	880,5	160,9	118,2	1.159,5	436,3	84,5	48,9	569,6
Ocak	4,4	6,1	0,6	11,2	1,6	3,7	0,3	5,6
Şubat	3,3	8,3	2,5	14,1	2,7	7,3	1,3	11,2
Mart	2,4	23,0	1,3	26,7	1,6	5,1	1,0	7,8
Nisan	759,8	10,7	2,4	772,8	390,2	6,2	1,2	397,6
Mayıs	61,8	14,7	6,6	83,1	4,2	9,7	4,4	18,4
Haziran	3,9	37,9	15,5	57,3	2,7	11,4	4,5	18,6
Temmuz	9,5	7,5	23,1	40,1	9,1	4,6	5,8	19,5
Ağustos	3,5	11,3	1,6	16,4	2,8	7,8	1,3	12,0
Eylül	7,5	7,8	48,6	64,0	4,8	4,0	15,2	24,0
Ekim	11,7	6,3	5,1	23,0	6,4	3,7	4,4	14,5
Kasım	10,4	19,8	6,7	36,9	8,9	16,1	6,2	31,2
Aralık	2,1	7,5	4,2	13,8	1,2	4,9	3,3	9,4
Genel Toplam	963,4	278,5	138,1	1.379,9	495,8	177,6	58,7	732,1

* 4875 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra kurulan ve iştirak edilen yabancı sermayeli şirketlerin T.T.K.'na göre taahhüt ettikleri sermayedir. T.T.K.'na göre, şirket sermayesinin 1/4'ü ilk üç ay içerisinde, geriye kalan kısmı ise en geç üç yılda ödenmektedir. Geçici veriler

Tablo -4: Doğrudan Yabancı Yatırımcılarca Taahhüt Edilen Sermayenin Ülkesel Dağılımı

(Milyon \$)

Ülke*		Şirket Sayısı ** (Adet)	Toplam Yabancı Sermaye	%
1	AB Ülkeleri	1.416	542,1	74,0
	ALMANYA	506	410,3	56,1
	HOLLANDA	193	38,2	5,2
	YUNANİSTAN	80	26,9	4,0
	İNGİLTERE	200	22,5	3,0
	BELÇİKA	59	14,6	1,9
	DİĞER AB ÜLKELERİ	378	29,7	4,0
2	A.B.D.	154	43,5	5,9
3	İSVİÇRE	43	22,2	3,0
4	RUSYA FEDERASYONU	151	14,4	2,0
5	İZLANDA	2	13,8	1,9
6	SUUDİ ARABİSTAN	22	12,0	1,6
7	İRAN	245	9,7	1,3
8	KAZAKİSTAN	24	8,0	1,1
9	İSRAİL	53	5,4	0,7
10	KUVEYT	6	5,3	0,7
11	BULGARİSTAN	47	4,6	0,6
12	GÜNEY KORE CUM.	30	3,7	0,5
13	JAPONYA	19	3,6	0,5
14	IRAK	90	3,5	0,5
15	ÇİN HALK CUM.	105	3,4	0,5
16	AZERBEYCAN	92	3,1	0,4
17	NORVEÇ	14	2,9	0,4
18	SURİYE	37	2,7	0,4
19	K.KORE DEM.HALK.CUM.	4	2,3	0,3
20	İNGİLİZ VİRJİN ADA.	19	2,3	0,3
21	KANADA	15	2,1	0,3
22	TÜRKMENİSTAN	5	1,9	0,3
23	LİBERYA	1	1,8	0,2
24	LÜBNAN	20	1,6	0,2
25	KIRGIZİSTAN	14	1,4	0,2
	DİĞER ÜLKELER	467	14,7	2,0
Genel Toplam		3.095	732,1	100,0

* Şirketlerin tüm yabancı ortakları tarafından taahhüt edilen sermayeye göre sıralanmıştır.

** Baskın yabancı ortak esas alınarak tespit edilmiştir.

Geçici Veriler

4875 sayılı “Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu” nun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana ülkemizde faaliyette bulunan 3.095 adet yabancı sermayeli şirketin 506 adedinde baskın ortak Alman menşelidir. Toplam yabancı sermaye büyüklüklerine göre yapılan sıralamada da, doğrudan yabancı yatırımcılarca taahhüt edilen 732,1 milyon ABD Doları tutarındaki sermayenin 410,3 milyon dolarlık kısmı Alman menşelidir (Tablo 4).

Tablo-5: Yabancı Sermayeli Şirketlerin Toplam Kayıtlı Sermaye Büyüklüklerine Göre Dağılımı

(Adet)

	50.000 \$'dan küçük	50.000 - 100.000 \$ arası	100.000 - 200.000 \$ arası	200.000 - 500.000 \$ arası	500.000 \$'dan büyük	Toplam
2003	616	161	103	39	40	959
Haziran	3	8	5	2	2	20
Temmuz	73	28	21	7	5	134
Ağustos	101	28	21	5	3	158
Eylül	104	20	20	9	7	160
Ekim	123	36	12	7	4	182
Kasım	79	16	10	3	6	114
Aralık	133	25	14	6	13	191
2004	1.481	315	145	100	95	2.136
Ocak	103	30	11	5	4	153
Şubat	87	16	1	8	5	117
Mart	139	30	18	6	5	198
Nisan	140	25	11	8	9	193
Mayıs	133	45	18	12	12	220
Haziran	175	33	11	11	14	244
Temmuz	102	27	10	8	8	155
Ağustos	104	11	14	6	6	141
Eylül	135	34	10	6	8	193
Ekim	139	24	14	14	4	195
Kasım	118	11	15	9	13	166
Aralık	106	29	12	7	7	161
Genel Toplam	2.097	476	248	139	135	3.095

17.06.2003 tarihinden sonra kurulan yabancı sermayeli firmalardır.

Geçici Veriler

Kayıtlı sermayesi 500.000 doların üzerinde olan 135 adet şirketin yabancı ortakları tarafından taahhüt edilen sermaye tutarı 638 milyon ABD Dolarıdır (Tablo-5, 6).

Tablo-6: 17.06.2003 – 31.12.2004 Tarihleri Arasında Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Firmaların Toplam Kayıtlı Sermaye ve Yabancı Sermaye Tutarına Göre Dağılımı

(Milyon \$)

	Toplam Kayıtlı Sermaye						Yabancı Sermaye Tutarı					
	50.000 \$'dan küçük	50.000 - 100.000 \$ arası	100.000 - 200.000 \$ arası	200.000 - 500.000 \$ arası	500.000 \$'dan büyük	Toplam	50.000 \$'dan küçük	50.000 - 100.000 \$ arası	100.000 - 200.000 \$ arası	200.000 - 500.000 \$ arası	500.000 \$'dan büyük	Toplam
2003	10,0	11,2	12,8	11,6	174,8	220,4	7,1	8,7	8,8	7,2	130,6	162,4
Haziran	0,1	0,5	0,6	0,7	5,6	7,4	0,1	0,5	0,5	0,5	2,2	3,7
Temmuz	1,3	2,0	2,6	2,0	9,8	17,7	1,0	1,5	1,8	1,8	4,5	10,7
Ağustos	1,7	1,9	2,7	1,5	17,2	25,0	1,3	1,6	1,5	0,8	17,1	22,4
Eylül	1,5	1,3	2,6	2,6	23,8	31,8	1,2	0,9	1,6	1,3	21,2	26,2
Ekim	2,0	2,5	1,4	2,2	17,2	25,3	1,3	1,9	1,2	1,6	15,0	21,0
Kasım	1,0	1,1	1,3	0,7	19,4	23,6	0,7	0,8	1,1	0,4	18,2	21,1
Aralık	2,3	1,8	1,8	1,9	81,8	89,6	1,5	1,4	1,1	0,9	52,5	57,4
2004	24,3	22,0	19,6	31,2	1.062,4	1.159,5	16,1	14,8	12,7	18,7	507,4	569,6
Ocak	2,0	2,1	1,5	1,7	3,9	11,2	1,3	1,1	1,1	1,2	0,9	5,6
Şubat	1,6	1,1	0,1	2,9	8,4	14,1	1,2	0,8	0,1	2,0	7,2	11,2
Mart	2,4	2,1	2,8	2,1	17,4	26,7	1,6	1,4	1,8	1,2	1,7	7,8
Nisan	2,5	1,9	1,6	2,8	764,1	772,8	1,5	1,3	0,8	1,6	392,3	397,6
Mayıs	2,0	3,3	2,3	3,5	72,0	83,1	1,4	2,4	1,5	1,9	11,2	18,4
Haziran	2,8	2,2	1,6	3,3	47,4	57,3	1,8	1,4	1,0	1,8	12,6	18,6
Temmuz	1,4	1,9	1,3	2,2	33,2	40,1	0,8	1,4	0,8	1,4	15,1	19,5
Ağustos	1,7	0,8	1,7	1,9	10,4	16,4	1,0	0,5	1,2	1,4	7,8	12,0
Eylül	2,3	2,4	1,4	1,5	56,4	64,0	1,6	1,7	0,8	0,7	19,2	24,0
Ekim	2,1	1,7	2,0	4,4	12,8	23,0	1,4	1,1	1,2	2,3	8,3	14,5
Kasım	1,7	0,8	1,8	2,7	29,8	36,9	1,1	0,4	1,1	1,8	26,9	31,2
Aralık	1,8	2,0	1,5	2,1	6,5	13,8	1,2	1,3	1,3	1,3	4,3	9,4
Genel Toplam	34,3	33,2	32,4	42,8	1.237,2	1.379,9	23,2	23,5	21,5	26,0	638,0	732,1

17.06.2003 tarihinden sonra kurulan şirket ve şubeler ile iştirakleri içermektedir.

Geçici Veriler

2- İRTİBAT BÜROLARI

4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanun'unun 3. maddesinin (h) bendinde belirtildiği üzere, yabancı ülke kanunlarına göre kurulmuş şirketlere, Türkiye'de ticari faaliyette bulunmamak kaydıyla Genel Müdürlüğümüz irtibat bürosu açma izni vermeye yetkilidir.

17.06.2003 - 31.12.2004 tarihleri arasında ülkemizde 154 adet irtibat bürosu kurulmasına izin verilmiştir. İrtibat bürolarının ülkelere, sektörlere ve faaliyet gösterdikleri illere göre dağılımı aşağıda yer almaktadır:

Tablo-7: İzin Verilen İrtibat Bürolarının Ükelere Göre Dağılımı

ÜLKE	ADET	ÜLKE	ADET
İNGİLTERE	21	FRANSA	6
ALMANYA	21	İNGİLİZ VİRJİN ADA.	5
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ	20	KANADA	5
HONG-KONG	8	HOLLANDA	4
GÜNEY KORE CUMHURİYETİ	8	JAPONYA	4
İTALYA	8	DİĞER	44

Geçici Veriler

Tablo-8: İzin Verilen İrtibat Bürolarının İllere Göre Dağılımı

İL	ADET	İL	ADET
İSTANBUL	120	MUĞLA	1
ANKARA	20	ORDU	1
İZMİR	5	VAN	1
KOCAELİ	2	ESKİŞEHİR	1
ADANA	1	KONYA	1
GAZİANTEP	1	TOPLAM	154

Geçici Veriler

Tablo-9: İzin Verilen İrtibat Bürolarının Sektörlere Göre Dağılımı

Sektör	Adet
Motorlu Taşıtlar ve Motosikletler Dışında Kalan Toptan Ticaret ve Ticaret Komisyonculuğu	19
Tekstil Ürünleri İmalatı	14
Diğer İş Faaliyetleri	11
Kimyasal Madde ve Ürünlerin İmalatı	7
Mali Aracı Kuruluşlara Yardımcı Faaliyetler	6
Destekleyici ve Yardımcı Ulaştırma Faaliyetleri; Seyahat Acentelerinin Faaliyetleri	6
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Makine ve Teçhizat İmalatı	6
Motorlu Kara Taşıtı , Römork ve Yarı-Römork İmalatı	5
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Elektrikli Makine ve Cihazların İmalatı	5
Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı	5
Bilgisayar ve İlgili Faaliyetler	5
Tarım, Avcılık ve İlgili Hizmet Faaliyetleri	4
Sigorta ve Emeklilik Fonları Hariç, Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri	4
Araştırma ve Geliştirme Hizmetleri	4
Posta ve Telekomünikasyon	4
Diğer	49
Toplam	154

Geçici Veriler

3- NAKİT GİRİŞLER

T.C. Merkez Bankası tarafından yayımlanan ödemeler dengesi istatistiklerine göre; 2003 yılında 546 milyon ABD Doları olan sermaye (giriş), 2004 yılında yüzde 94,13 artarak, 1.060 milyon dolar olmuştur. Toplam doğrudan yabancı sermaye; 960 milyon dolarlık sermaye (net), 265 milyon dolarlık diğer sermaye (net) ve 1.343 milyon dolarlık gayrimenkul satışı ile birlikte 2.568 milyon dolara ulaşmıştır. (Tablo-10)

Tablo-10: Doğrudan Yabancı Sermaye (Fiili Girişler)

	Sermaye									Gayrimenkul (Net)	Toplam (Net)
	Sermaye			Diğer Sermaye*			Toplam				
	Giriş	Çıkış	Net	Kullanım	Geri Ödeme	Net	Giriş	Çıkış	Net		
1995	934	-49	885	--	--	--	934	-49	885	--	885
1996	914	-192	722	--	--	--	914	-192	722	--	722
1997	852	-47	805	--	--	--	852	-47	805	--	805
1998	953	-13	940	--	--	--	953	-13	940	--	940
1999	813	-30	783	--	--	--	813	-30	783	--	783
2000	1.707	-725	982	--	--	--	1.707	-725	982	--	982
2001	3.288	-22	3.266	--	--	--	3.288	-22	3.266	--	3.266
2002	590	-5	585	488	-35	453	1.078	-40	1.038	--	1.491
2003											
Ocak	43	-1	42	11	-10	1	54	-11	43	47	90
Şubat	20	--	20	10	-12	-2	30	-12	18	54	72
Mart	46	--	46	3	-3	--	49	-3	46	53	99
Nisan	41	--	41	15	-3	12	56	-3	53	13	66
Mayıs	52	--	52	30	-1	29	82	-1	81	28	109
Haziran	42	--	42	18	-35	-17	60	-35	25	41	66
Temmuz	32	-4	28	30	-3	27	62	-7	55	102	157
Ağustos	64	--	64	58	-21	37	122	-21	101	167	268
Eylül	26	--	26	25	-8	17	51	-8	43	133	176
Ekim	16	--	16	4	-10	-6	20	-10	10	192	202
Kasım	34	--	34	70	-4	66	104	-4	100	100	200
Aralık	130	-3	127	8	-3	5	138	-6	132	57	189
Toplam	546	-8	538	282	-113	169	828	-121	707	987	1.694
2004											
Ocak	49	--	49	33	-2	30	82	-2	79	55	134
Şubat	363	-1	362	37	-17	20	400	-18	382	46	428
Mart	26	--	26	10	-9	1	36	-9	27	54	81
Nisan	40	-2	38	10	-2	8	50	-4	46	70	116
Mayıs	57	--	57	9	--	9	66	--	66	114	180
Haziran	201	-2	199	21	-5	16	222	-7	215	135	350
Temmuz	19	--	19	185	--	185	204	--	204	113	317
Ağustos	24	--	24	3	--	3	27	--	27	158	185
Eylül	68	--	68	15	-7	8	83	-7	76	129	205
Ekim	46	-69	-23	19	--	19	65	-69	-4	258	254
Kasım	46	-25	21	10	-4	6	56	-29	27	121	148
Aralık	121	-1	120	3	-43	-40	124	-44	80	90	170
Toplam	1.060	-100	960	353	-89	265	1.413	-189	1.225	1.343	2.568

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

* Yabancı Sermayeli Firmaların Yabancı Ortaklarından Aldıkları Kredi

2004 yılında, yabancı sermayeli şirketlerin yabancı ortaklarından aldıkları kredi miktarları (diğer sermaye) ve gayrimenkul gelirleri hariç, 272 milyon doları (%25,66) imalat sanayinde, 766 milyon doları (% 72,26) hizmetler sektöründe, 22 milyon doları (%2,07) diğer sektörlerde olmak üzere 1.060 milyon dolar sermaye girişi gerçekleşmiştir. (Tablo-11)

Tablo-11: Doğrudan Yabancı Sermaye Girişlerinin Sektörlere Göre Dağılımı

(Milyon \$)

	İmalat Sanayii	Hizmetler	Diğer	Genel Toplam
1995	388	534	12	934
1996	424	467	23	914
1997	349	456	47	852
1998	553	362	38	953
1999	353	447	13	813
2000	932	763	12	1.707
2001	846	2.439	3	3.288
2002	78	510	2	590
2003				
Ocak	27	16	--	43
Şubat	12	8	--	20
Mart	24	20	2	46
Nisan	28	13	--	41
Mayıs	35	17	--	52
Haziran	12	29	1	42
Temmuz	22	10	--	32
Ağustos	20	44	--	64
Eylül	17	7	2	26
Ekim	9	6	1	16
Kasım	20	13	1	34
Aralık	112	13	5	130
Toplam	338	196	12	546
2004				
Ocak	39	5	5	49
Şubat	8	355	--	363
Mart	9	15	2	26
Nisan	7	33	--	40
Mayıs	54	3	--	57
Haziran	13	185	3	201
Temmuz	14	4	1	19
Ağustos	20	3	1	24
Eylül	18	49	1	68
Ekim	11	33	2	46
Kasım	17	24	5	46
Aralık	62	57	2	121
Toplam	272	766	22	1.060

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Tablo-12 : Doğrudan Yabancı Sermaye Girişlerinin Ülke Gruplarına Göre Dağılımı

(Milyon \$)

	AB Ülkeleri	Diğer OECD Ülkeleri	Diğer	Genel Toplam
1995	704	218	12	934
1996	491	229	194	914
1997	522	290	40	852
1998	553	391	9	953
1999	386	258	169	813
2000	1.172	210	325	1.707
2001	2.613	280	395	3.288
2002	455	60	75	590
2003				
Ocak	36	5	2	43
Şubat	17	3	--	20
Mart	39	7	--	46
Nisan	35	6	--	41
Mayıs	40	12	--	52
Haziran	35	7	--	42
Temmuz	23	9	--	32
Ağustos	38	26	--	64
Eylül	18	8	--	26
Ekim	10	6	--	16
Kasım	17	17	--	34
Aralık	118	11	1	130
Toplam	426	117	3	546
2004				
Ocak	37	12	--	49
Şubat	358	5	--	363
Mart	14	12	--	26
Nisan	35	5	--	40
Mayıs	54	3	--	57
Haziran	182	19	--	201
Temmuz	12	7	--	19
Ağustos	16	8	--	24
Eylül	19	7	42	68
Ekim	40	6	--	46
Kasım	21	25	--	46
Aralık	72	49	--	121
Toplam	860	158	42	1.060

Kaynak: T.C Merkez Bankası

2004 yılında nakit sermaye girişinin %81,13'ü AB ülkeleri kaynaklıdır. Bu oran 2003 yılında %78 olarak gerçekleşmiştir.

4- DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR İÇİN DÜZENLENEN YATIRIM TEŞVİK BELGELERİ

Yabancı sermayeli şirketlerce gerçekleştirilecek yatırımlar için, 2004 yılında 249 adet teşvik belgesi düzenlenmiş olup, bu yatırımların toplam tutarı 3.882,9 milyon ABD Doları değerindedir. 2004 yılında düzenlenen yatırım teşvik belgelerindeki toplam yatırım tutarının (3.882,9 milyon ABD Doları) %42,4'ü yabancı ortaklar tarafından karşılanacaktır.

Tablo-13 : Doğrudan Yabancı Yatırımlar için Düzenlenen Teşvik Belgeleri

	<i>Belge Adedi</i>	<i>Toplam Yatırım (Milyon \$)</i>	<i>Yabancı Ortak Payı (%)</i>
2000	251	11.459,6	45,6
2001	197	2.546,9	38,6
2002	228	1.429,7	40,5
2003			
Ocak	9	13,1	43,3
Şubat	26	86,7	53,8
Mart	30	298,4	35,5
Nisan	35	742,6	95,2
Mayıs	18	105,3	81,3
Haziran	12	33,1	52,3
Temmuz	15	105,7	59,4
Ağustos	15	59,9	85,5
Eylül	12	32,0	32,9
Ekim	14	43,8	81,6
Kasım	17	47,2	70,5
Aralık	22	179,3	57,6
Toplam	225	1.747,1	72,4
2004			
Ocak	22	86,3	45,4
Şubat	23	279,7	55,5
Mart	21	126,5	33,5
Nisan	25	132,9	40,3
Mayıs	24	130,9	56,7
Haziran	21	304,0	47,0
Temmuz	22	149,6	55,6
Ağustos	9	193,2	30,3
Eylül	16	43,9	60,3
Ekim	17	92,0	67,0
Kasım	23	236,9	86,4
Aralık	26	2.107,1	33,4
Toplam	249	3.882,9	42,4

Tablo:14- Doğrudan Yabancı Yatırımlar için 2003 yılında Düzenlenen Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı (01.01.2003 - 31.12.2003)

<i>Sektör</i>	<i>Belge Sayısı (Adet)</i>	<i>Toplam Yatırım (Milyon \$)</i>	<i>Yabancı Ortak Payı (Milyon \$)</i>	<i>Öngörülen İstihdam (Kişi)</i>
<i>Tarım</i>	7	20,6	14,4	174
<i>Madencilik</i>	7	623,1	622,1	365
<i>İmalat Sanayi</i>	178	907,5	532,6	14.204
<i>Hizmetler</i>	33	195,9	95,8	3.195
<i>Toplam</i>	225	1.747,1	1.265,0	17.938

Tablo:15- Doğrudan Yabancı Yatırımlar için 2004 yılında Düzenlenen Teşvik Belgelerinin Sektörel Dağılımı (01.01.2004 - 31.12.2004)

<i>Sektör</i>	<i>Belge Sayısı (Adet)</i>	<i>Toplam Yatırım (Milyon \$)</i>	<i>Yabancı Ortak Payı (Milyon \$)</i>	<i>Öngörülen İstihdam (Kişi)</i>
<i>Tarım</i>	9	19,4	11,0	290
<i>Madencilik</i>	7	66,3	53,2	696
<i>İmalat Sanayi</i>	179	1.171,6	617,2	25.461
<i>Hizmetler</i>	54	2.625,6	963,1	290
<i>Toplam</i>	249	3.882,9	1.644,5	26.737

2003 yılında 178 adet imalat, 33 adet hizmetler, 7 adedi tarım ve 7 adedi de madencilik sektöründe olmak üzere 225 adet yatırım teşvik belgesi düzenlenmiş olup, bu belgeler kapsamında 1.747,1 milyon ABD Dolarlık yatırım öngörülmüştür. 2004 yılında ise toplam 249 adet Yatırım Teşvik Belgesinin 179 adedi imalat, 54 adedi hizmetler, 9 adedi tarım, 7 adedi de madencilik sektöründe düzenlenmiş olup, toplam 3.882,9 milyon dolarlık yatırım öngörülmüştür.

5- 2003 YILINDA TÜRKİYE’NİN İLK 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU İÇİNDE YER ALAN YABANCI SERMAYELİ ŞİRKETLER

İstanbul Sanayi Odası tarafından yıllık olarak yapılan Türkiye’nin ilk 500 büyük sanayi kuruluşu araştırmasının 2003 yılı sonuçlarına göre, Türkiye’nin en büyük ilk 500 şirketinin 145 adedi yabancı sermayeli olup, ilk 500 içindeki yabancı sermayeli şirket oranı %29 dur. 145 adet yabancı sermayeli şirketin içinde, yabancı ortak payı %50 ’den fazla olan 94 adet şirket yer almaktadır.

İlk 500 içinde yer alan yabancı sermayeli şirketler otomotiv sektöründe yoğunlaşmıştır.

Tablo-16: İlk 500 Şirket Arasında Bulunan Yabancı Sermayeli Şirketlerin Sektörel Dağılımı

Sektörler	Toplam	Yabancı Sermayeli Şirketler	Yabancı Ortak Payı %50’den Fazla Olan Şirketler
- Otomotiv (Yan Sanayi dahil)	32	26	16
- Gıda ve İçecek Ürünleri	68	19	11
- Kimyasal Madde ve Ürünler	53	17	13
- Ana Metal Ürünleri	43	15	6
- Tekstil Ürünleri	95	13	7
- Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler (Cam, Çimento, Yapı Malzm.)	37	10	6
- Diğer	172	45	35
Genel Toplam	500	145	94

Kaynak: ISO, Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2003

Özsermaye büyüklüğü açısından otomotiv sektörü ilk sırada, ana metal sektörü ikinci sırada yer almaktadır. Yabancı ortak payı %50’den fazla olan şirketlerin özsermaye sıralamasında otomotiv sektörünün birincilik sırası değişmezken, kimyasal madde ve ürünler sektörü ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo-17: İlk 500 Şirket Arasında Bulunan Yabancı Sermayeli Şirketlerin Özsermaye Değerleri

(Trilyon TL)

Sektörler	Toplam	Yabancı Sermayeli Şirketler	Yabancı Ortak Payı %50'den Fazla Olan Şirketler
- Otomotiv (Yan Sanayi dahil)	4.019	3.461	1.808
- Ana Metal Ürünleri	8.019	3.075	464
- Gıda ve İçecek Ürünleri	4.118	1.529	617
- Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler (Cam, Çimento, Yapı Malzm.)	3.892	1.226	249
- Kimyasal Madde ve Ürünler	5.222	927	777
- Tekstil Ürünleri	5.195	858	519
- Diğer	17.230	3.263	2.594
Genel Toplam	47.695	14.369	7.028

Kaynak: ISO, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2003

İlk 500 büyük sanayi kuruluşunun sağladığı istihdamın %24,7'si yabancı sermayeli şirketler tarafından gerçekleştirilmiştir.

Tablo-18: İlk 500 Şirket Arasında Bulunan Yabancı Sermayeli Şirketlerin İstihdam Durumu

(Kişi)

Sektörler	Toplam	Yabancı Sermayeli Şirketler	Yabancı Ortak Payı %50'den Fazla Olan Şirketler
- Otomotiv (Yan Sanayi dahil)	44.756	36.982	21.255
- Ana Metal Ürünleri	59.952	18.476	4.330
- Gıda ve İçecek Ürünleri	67.427	14.327	6.343
- Tekstil Ürünleri	119.839	12.548	6.033
- Kimyasal Madde ve Ürünler	38.748	9.938	8.208
- Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler (Cam, Çimento, Yapı Malzm.)	23.404	7.679	1.512
- Diğer	152.333	25.480	20.150
Genel Toplam	506.179	125.430	67.831

Kaynak: ISO, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2003

İlk 500 şirketin 2003 yılında gerçekleştirdiği toplam 23.283 milyon dolar ihracatın %45'i (10.429 milyon dolar) yabancı sermayeli şirketlere aittir (Tablo-19).

Tablo-19: İlk 500 Şirket Arasında Bulunan Yabancı Sermayeli Şirketlerin İhracatı

(Milyon \$)

Sektörler	Toplam	Yabancı Sermayeli Şirketler	Yabancı Ortak Payı %50'den Fazla Olan Şirketler
- Otomotiv (Yan Sanayi dahil)	4.988	4.853	2.919
- Ana Metal Ürünleri	4.260	1.436	492
- Tekstil Ürünleri	3.714	561	395
- Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler (Cam, Çimento, Yapı Malz.)	1.324	422	88
- Gıda ve İçecek Ürünleri	1.184	385	138
- Kimyasal Madde ve Ürünler	1.488	208	171
- Diğer	6.325	2.564	2.377
Genel Toplam	23.283	10.429	6.580

Kaynak: ISO, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2003

Şirketlerin karlılık durumuna ilişkin Tablo-20'de yine ilk sırada otomotiv (yan sanayi dahil) sektörünün, ikinci sırada ise ana metal sanayinin yer aldığı görülmektedir. Yabancı ortak payı %50'den fazla olan şirketler sıralamasında ise otomotiv sektörünü, kimyasal madde ve ürünler sektörü takip etmektedir.

Tablo-20: İlk 500 Şirket Arasında Bulunan Yabancı Sermayeli Şirketlerin Karlılık Durumu

(Trilyon TL)

Sektörler	Toplam	Yabancı Sermayeli Şirketler	Yabancı Ortak Payı %50'den Fazla Olan Şirketler
- Otomotiv (Yan Sanayi dahil)	963	785	351
- Ana Metal Ürünleri	1.660	514	51
- Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünler (Cam, Çimento, Yapı Malz.)	690	241	44
- Gıda ve İçecek Ürünleri	758	237	131
- Kimyasal Madde ve Ürünler	1.076	210	186
- Tekstil Ürünleri	258	114	52
- Diğer	2.682	1.098	883
Genel Toplam	8.087	3.199	1.698

Kaynak: ISO, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2003

III-YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASI ANLAŞMALARI

Ülkemiz girişimci sermayesinin yabancı ülkelere açılması, aynı zamanda yabancı sermaye ve ileri teknolojinin ülkemize gelmesi yolu ile ekonomimizin küreselleşen dünya ekonomisi içinde etkin bir şekilde yer alması, genel ekonomik politikamızın ana hedefleri arasındadır. Bu çerçevede, ülkemizde yapılan yabancı yatırımların korunması ve daha fazla yabancı yatırım gelişinin özendirilebilmesi için, yatırım ve ticari ilişkilerimizin yoğun olduğu veya bu ilişkilerin genişlemesine yönelik potansiyele sahip olduğu düşünülen ülkelerle, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşmalarının imzalanmasına 1962 yılında başlanmıştır. Ülkemizin sermaye ihraç eder hale gelmesi ile bu süreç hızlandırılmış ve bugüne kadar 70 ülke ile YKTK anlaşmaları imzalanmış; bunlardan 49 adedi yürürlüğe girmiştir. 21 ülke ile imzalanan anlaşmaların onay süreci devam ederken, 12 ülke ile müzakereler sürdürülmektedir. (Tablo 21, 22).

Tablo-21 : Yürürlüğe Girmiş Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmaları

<i>Ülke</i>	<i>Yürürlüğe Giriş Tarihi</i>	<i>Ülke</i>	<i>Yürürlüğe Giriş Tarihi</i>	<i>Ülke</i>	<i>Yürürlüğe Giriş Tarihi</i>
1 A.B.D	18.05.1990	18 Gürcistan	28.07.1995	34 Makedonya	27.10.1997
2 Almanya	05.12.1965	19 Hırvatistan	21.04.1998	35 Malezya	09.09.2000
3 Arjantin	01.05.1995	20 Hollanda	14.11.1989	36 Mısır	31.07.2002
4 Arnavutluk	26.12.1996	21 İngiltere	22.10.1996	37 Moğolistan	22.05.2000
5 Avusturya	01.01.1992	22 İspanya	03.03.1998	38 Moldova	16.05.1997
6 Azerbaycan	08.09.1997	23 İsrail	27.08.1998	39 Özbekistan	18.05.1995
7 Bangladeş	21.06.1990	24 İsveç	08.10.1998	40 Pakistan	03.09.1997
8 Belarus	20.02.1997	25 İsviçre	21.02.1990	41 Polonya	19.08.1994
9 Belçika-Lüksemburg	04.05.1990	26 İtalya	02.03.2004	42 Portekiz	19.01.2004
10 Bosna-Hersek	29.01.2002	27 Japonya	12.03.1993	43 Romanya	07.04.1996
11 Bulgaristan	22.09.1997	28 Kazakistan	10.08.1995	44 Rusya Fed.	17.05.2000
12 Çek Cumhuriyeti	01.08.1997	29 Kırgızistan	31.10.1996	45 Slovakya	23.12.2003
13 Çin	20.08.1994	30 Kuveyt	25.04.1992	46 Tacikistan	24.07.1998
14 Danimarka	01.08.1992	31 Küba	23.10.1999	47 Türkmenistan	13.03.1997
15 Endonezya	28.09.1998	32 Letonya	03.03.1999	48 Ukrayna	21.05.1998
16 Estonya	29.04.1999	33 Macaristan	22.02.1995	49 Yunanistan	24.11.2001
17 Güney Kore	04.06.1994				

Tablo-22 : Onay ve Müzakere Süreci Devam Eden Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmaları

<i>Ülke</i>		<i>Müzakerelerin Başlangıç Tarihi</i>	<i>Ülke</i>		<i>Müzakerelerin Başlangıç Tarihi</i>
1	Afganistan	10.06.2003	18	Mauritius	16.12.1999
2	Avustralya	14.03.2001	19	Nijerya	08.10.1996
3	Bahreyn	12.02.2000	20	Norveç	03.04.1991
4	B.A.E	07.06.1995	21	Oman	15.02.1999
5	Cezayir	22.07.1993	22	Singapur	15.05.1997
6	Etyopya	10.10.2000	23	Slovenya	21.10.1999
7	Fas	14.11.1996	24	Sudan	19.12.1999
8	Filipinler	08.12.1998	25	Suriye	07.05.2001
9	Finlandiya	05.04.1989	26	Şili	19.06.1995
10	Fransa	02.09.1987	27	Tayland	01.11.1994
11	Güney Afrika Cum.	01.11.1999	28	Tunus	20.02.1990
12	Hindistan	03.08.1998	29	Uruguay	26.06.1996
13	İran	19.12.1996	30	Ürdün	02.08.1993
14	Katar	04.12.1995	31	Vietnam	28.02.2000
15	Litvanya	14.10.1993	32	Yemen	18.02.1998
16	Lübnan	17.02.2004	33	Yugoslavya Fed. Cum.	26.03.1998
17	Malta	14.04.2000			

Bu çerçevede; 17-19 Şubat 2004 tarihlerinde Beyrut'ta Türkiye-Lübnan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması I. Tur müzakereleri gerçekleştirilmiş ve anılan anlaşma 12.05.2004 tarihinde imza edilmiş; ayrıca 27-28 Eylül 2004 tarihlerinde Lahey'de Hollanda tarafının talebi üzerine yeniden gözden geçirilen Türkiye - Hollanda Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması II. Tur müzakereleri yapılmıştır.

IV- YATIRIM DANIŞMA KONSEYİ VE YATIRIM ORTAMINI İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ

Ülkemizde yatırım ortamının iyileştirilmesi kapsamında yürütülen faaliyetlere uluslararası bir bakış açısı getirmek üzere 2004 yılında bir inisiyatif geliştirilmiştir. 20 çokuluslu şirketin, yatırımların yeri konusunda belirleyici rolü bulunan üst düzey yetkililerinden oluşan (Tablo- 23) bir Yatırım Danışma Konseyi kurulmuş ve Konsey ilk toplantısını 15 Mart 2004 tarihinde Başbakan Sn. R. Tayyip Erdoğan'ın başkanlığında gerçekleştirmiştir. Konseyin amacı; Türkiye'de yatırım ortamının iyileştirilmesi amacıyla yürütülen çalışmaların, Konseyin üyeleri olan yabancı yatırımcılar tarafından değerlendirilerek, Türkiye'nin dünya ekonomisindeki rekabet gücünün artırılması için atılacak adımlar konusunda yatırımcılar ve en üst düzeyde politika yapıcılar arasında fikir alışverişinin sağlanacağı bir platform oluşturulmasıdır. 10 farklı sektörden ve 11 ülkeden toplam 20 yönetim kurulu başkanı veya en üst düzeydeki şirket yöneticisinin katıldığı toplantı sonucunda, üyelerin öncelikle üzerinde yoğunlaşılmasında görüş birliğine vardığı konular, sonuç bildirgesi ile açıklanmıştır.

Sonuç bildirgesinde;

- Başta sektörel düzeyde ihtiyaç duyulan işlemlerin basitleştirilmesi olmak üzere idari ve bürokratik engellerin kaldırılması,
- Yasaların daha etkin uygulanması ve uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin mekanizmaların geliştirilmesi,
- Kurumlar vergisi (özellikle Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşmaları ile ilgili hususlar) ve devlet yardımları (özellikle AR-GE yardımları) rejimlerinin rakip ülkelerdekilerle rekabet edilebilir hale getirilmesi,
- Standartlar ve düzenlemelerin Avrupa Birliği ile uyumlaştırılması,
- Gümrüklerin, özellikle ithalat ve lisanslama süreçlerinin etkinliğinin artırılması,
- İhracat potansiyelinin artırılması ve güçlü insan kaynakları kapasitesinden daha iyi yararlanmak üzere Türkiye'nin araştırma-geliştirme bazının güçlendirilmesi,

- İş dünyasını Türkiye'nin güçlü yönleri konusunda bilgilendirecek ve ülkeye yeni yatırımcıların çekilmesini sağlayabilecek bir yatırım promosyon ajansının kurulması,
- Ülkenin, telekomünikasyon, enerji ve ulaşım gibi altyapı imkanlarının geliştirilmesi,
- Eğitim ve öğretime daha fazla yatırım yapılması,
- Yatırımlar için arazi ve arsa temin edilmesi,
- Fikri mülkiyet haklarının korunması,
- Özelleştirme programının hızlandırılması,
- Bir program dahilinde KOBİ'lerin güçlendirilmesi ve tedarik zincirindeki fonksiyonlarının geliştirilmesi

tavsiyelerine yer verilmiştir.

Yatırım Danışma Konseyi sonuç bildiğesinde yer alan öncelikli konular, Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu (YOİKK) bünyesinde çalışmalarını sürdüren teknik komitelerin faaliyet alanları ile önemli ölçüde paralellik göstermektedir. Buna istinaden Konsey ve YOİKK çalışmalarının birbiriyle bağlantılı bir şekilde yürütülmesine karar verilmiştir.

Konseyin ve YOİKK'nun sekreteryaya görevini yürüten Hazine Müsteşarlığı tarafından, çalışmalara ilişkin olarak, hazırlanan "İlerleme Raporu" Sn. Başbakan'a ve Konsey üyelerine sunulmuştur.

Yatırım Danışma Konseyinin tavsiyeleri doğrultusunda, YOİKK bünyesindeki 10 teknik komite çalışmalarını sürdürmüş ve önemli gelişmeler sağlanmıştır. YOİKK'in 28 Ağustos 2004 tarihinde yapılan toplantısında, teknik komite başkanları, bugüne kadar kaydedilen gelişmelere dair bilgi vermişlerdir. Bu kapsamda;

- Yatırımcıların yatırım ve işletmeye alma aşamasında almakla yükümlü oldukları izin süreçlerinin koordinasyonu ve hızlandırılması amacıyla Valilikler bünyesinde "Tek Mercii-Tek İzin" mekanizması oluşturulmasına yönelik çalışmalar son aşamasına gelmiştir.
- Şirket kuruluş işlemleri 18'den 3'e indirilerek 1 günde şirket kurulabilmesi sağlanmıştır.
- Şirketler Hukuku ile ilgili olarak Avrupa Birliği direktiflerini de dikkate alan yeni bir "Türk Ticaret Kanunu" nun hazırlanması konusunda Adalet Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan çalışmalar son aşamaya gelmiştir. Şirket kuruluş işlemleri ile ilgili olarak başvuru

belgelerinin azaltılması ve sürecin bir güne indirilmesinden sonra, şirket tasfiye sürecinin rasyonel hale getirilmesi konusu da bu kanun kapsamında ele alınmıştır.

- Başvurunun eksiksiz olması durumunda, Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) raporunun alınması, yönetmeliklerde yapılan değişikliklerle, 6-7 ayı aşan bir süreden 33 güne indirilmiştir.
- 5 Haziran 2004 tarihinde yapılan yasal düzenlemeyle Madencilik sektörü izinlerinin 3 ay içinde sonuçlandırılması hükmüne bağlanmış ve 8 Haziran 2004 tarihinde Mera Kanunu'nda yapılan değişikliklerle meraların madencilik ve petrol arama faaliyetlerine tahsis edilebilmesine ilişkin işlemler basitleştirilmiştir.
- 10 Haziran 2003 tarihinde yayımlanan İş Kanunu ile ilgili olarak ikincil mevzuat çalışmaları devam etmektedir. Bu çerçevede, 17 Aralık 2004 tarihinde yayınlanan İşyeri Kurma İzni ve İşletme Belgesi Alınması Hakkında Yönetmelikle işyeri kurma izni için daha önce gerekli olan 18 belge sayısı, 3 belgeye düşürülmüş ve 30 gün içerisinde incelemenin tamamlanması hükmüne bağlanmıştır.
- 6 Mart 2003 tarihinde yürürlüğe giren Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun ile konuyla ilgili yasal düzenleme, önemli ölçüde Avrupa Birliği ile uyumlu hale getirilmiştir. İzin alma sürecinde uygulamada karşılaşılan aksaklıkların ve kurumsal kapasite eksikliklerinin giderilmesini teminen gerekli çalışmalar başlatılmıştır.
- Daha önce gıda üretimi ile ilgili denetim ve izin işlemleri Sağlık Bakanlığı, Belediyeler ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülürken 5 Haziran 2004 tarihinde yürürlüğe giren yeni düzenleme ile bu alanda Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tek yetkili kurum haline getirilmiştir.
- Gıda katkı maddeleri, aroma maddeleri, boya maddeleri gibi gıda sanayi ürünleri ile plastik, kağıt, porselen ve cam gibi gıda ile temas eden malzemeler kontrol belgesi kapsamında çıkarılarak bürokratik işlemler azaltılmıştır.
- 16 Nisan 2004 tarihinde yapılan mevzuat değişikliği ile kanatlı hayvan eti ve et ürünleri üretim tesislerinin izin alma süreci devam ederken deneme üretimi ve dağıtım imkanı sağlanmıştır.
- 31.07.2004 tarih ve 5228 sayılı Kanun ile, Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenen yeni hükümlerle merkezi Türkiye'de bulunan şirketlerin yurtdışındaki iştirak ve şirketlerinden sağladıkları kazançlar açısından çifte vergilendirmeden kaynaklanan vergi yükünü azaltmak üzere kurumlar vergisi istisnasının kapsamı genişletilmiştir. Ayrıca, şirketlerin 31.07.2004

ve 31.12.2004 tarihleri arasında yurtdışındaki iştirak ve şirketlerinden elde ettikleri kazançlar, 30.06.2005 tarihine kadar Türkiye'ye transfer edilmek kaydıyla kurumlar vergisinden istisna tutulmuştur.

- Aynı düzenleme ile ödenmiş sermayesi en az 100 milyon ABD Doları ya da muadili yabancı para karşılığı Türk lirası ve sermayesinin en az %40'ı Türkiye'de bulunmayan kişilere ait olan işletmelerin muhasebe kayıtlarını, Bakanlar Kurulu İznini almak kaydıyla, Türk Lirası dışında başka bir para birimi ile tutmalarına imkan tanınmıştır.
- Halen %33 olan kurumlar vergisi oranının, 1 Ocak 2005'ten itibaren üç puan düşürülerek %30 seviyesine indirilmesiyle, kurumlar vergisi oranı açısından Türkiye, rakip ülkelerin vergi oranlarına bir miktar daha yaklaşmıştır.
- Türkiye'nin bugüne kadar diğer ülkelerle aktetmiş olduğu Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmalarından 60'ı yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Halen müzakereleri tamamlanmış ve yürürlüğe girmesi beklenen 12; müzakereleri devam eden 10 anlaşma bulunmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'nin, dünyada geniş bir çifte vergilendirme anlaşmaları ağına sahip bulunan ülkeler arasında yer aldığını söylemek mümkündür.
- Öncelikle istihdamın artırılması ve bölgesel kalkınmışlık farklarının azaltılması amacıyla 6 Şubat 2004 tarihinde yürürlüğe giren yasal düzenleme ile kişi başına gelir düzeyi 1500 ABD Dolarının altında olan 36 ilde yatırım ve üretim yapacak girişimcilere vergi ve sigorta priminde indirim, enerji desteği ve bedelsiz arsa sağlanması imkanı getirilmiştir.
- Gümrük İdarelerinin Modernizasyonu Projesi kapsamında, kontrollerin yüksek risk içeren işlemlere yönlendirilmesi ile Elektronik Veri Değişimi ve basitleştirilmiş usul uygulamalarıyla işlemlerin hızlandırılması konusunda 2004 yılı içerisinde önemli verimlilik artışı sağlanmıştır.
- Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu, Yatırım Promosyonu Teknik Komitesi bünyesinde yürütülen çalışmalar sonucunda; Hazine Müsteşarlığı bünyesinde, doğrudan yabancı yatırımcılarla ilgili diğer işlerle birlikte halen yürütülmekte olan promosyon fonksiyonunun, Teknik Komite'nin yaklaşımını yansıtmak üzere yeniden tasarlanması ve genişletilmiş imkanlarla kapasitenin güçlendirilmesi hususları benimsenmiştir. Bu çerçevede, Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'nce, "Doğrudan Yabancı Yatırımlar için Promosyon Stratejisi ve Faaliyet Planı" hazırlanmaya başlanmıştır. Uygulanacak olan plan kapsamında yer alan faaliyetler, Teknik Komite'de özel sektörü temsil eden sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde gerçekleştirilecek ve ortaya çıkacak olan gereksinimler doğrultusunda ilgili tüm kuruluşlardan destek sağlanacaktır.

- 31 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe giren yasal düzenleme kapsamında Ar-Ge harcamalarının gelir/kurumlar vergisi matrahından indirimine dayalı bir sistem getirilmiştir. Yeni düzenleme ile mükelleflerin, işletmeleri bünyesinde gerçekleştirdikleri, münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik Ar-Ge harcamaları tutarının % 40'ının, yıllık beyanname ile bildirdikleri gelirlerinden indirilmesine imkan tanınmıştır.
- 2 Ocak 2004 tarihinde yapılan değişiklik ile Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Yönetici Şirketine ve bölgede faaliyet gösteren firmalara çeşitli ilave vergi muafiyetleri sağlanmıştır
- Endüstri Bölgeleri Kanunu, uygulamada karşılaşılan aksaklıkları gidermek ve yatırım yeri temini konusunda getirilmek istenen tedbirlere etkinlik kazandırmak amacıyla 1 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe giren yeni bir düzenleme ile değiştirilmiştir.
- Fikri mülkiyet hakları alanının dinamik yapısı, ilgili uluslararası sözleşmeler, AB Müktesebatı ve sektörel talepler dikkate alınarak 12 Mart 2003 tarihinde Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda yapılan değişiklikle, korsanlığın önlenmesi ve Kanun kapsamında korunan fikri mülkiyete konu ürünlerin kullanımı konusunda üretici sektörleri temsil eden meslek birlikleri ile kullanıcılar arasında yaşanan sorunların giderilmesi hedeflenmiştir.
- 30 Nisan 2004 tarihinde Entegre Devre Topografyaları'nın uluslararası standartlarda korunmasını sağlayan yasal düzenleme yürürlüğe girmiştir.
- Türkiye, marka işlemleri ile ilgili dünya uygulamalarıyla uyum sağlanmasını ve idari işlemlerin basitleştirilmesini hedefleyen Marka Kanunu Anlaşması'na 14 Nisan 2004 tarihinde taraf olmuştur.
- Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Tesciline Dair La Hey Anlaşmasına (Cenevre Metni) Türkiye'nin katılmasına ilişkin yasal düzenleme 14 Nisan 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- YOİKK bünyesinde kaydedilen gelişmelerin yanısıra YDK sonuç bildirgesinde yer alan telekomünikasyon, enerji ve ulaşım gibi fiziki altyapı imkanlarının geliştirilmesi; eğitim ve öğretim yapısının geliştirilmesi; özelleştirme programının hızlandırılması konularında da önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.

Tablo-23: Yatırım Danışma Konseyi Üyeleri

<i>Çok Uluslu Şirket Yetkilisi</i>	<i>Pozisyonu</i>	<i>Şirket</i>	<i>Ülke</i>	<i>Sektör</i>
Mr. Michael Klein	CEO	Citigroup Inc.	A.B.D.	Finans
Mr. Pierre Lassonde	Başkan	Newmont Mining Corp	A.B.D.	Madencilik
Mr.Lewis Booth	Başkan	Ford Motor Company	A.B.D.	Otomotiv
Mr. Johannes Feldmayer	Yönetim Kurulu Üyesi	Siemens AG	Almanya	Elektrik/Elektronik
Dr. Hans-Joachim Korber	CEO	Metro AG	Almanya	Perakende satış
Mr. Paul Matthys	Başkan Yardımcısı	Arcelor	Fransa	Çelik/Metal
Mr. Jacques de Larosiére	Yönetim Kurulu Başkanı Danışman	BNP Paribas	Fransa	Finans
Mr.Bertrand Collomb	Yönetim Kurulu Başkanı ve CEO	Lafarge	Fransa	İnşaat malzemeleri
Mr. Kwang-Heum Um	Başkan ve CEO	Hyundai Motor Company	G. Kore	Otomotiv
Mr. Rachid Rachid	Başkan	Unilever N.V.	Hollanda	Gıda
Pieter van Kesteren	Yönetim Kurulu Başkanı	Nunza B.V.	Hollanda	Tarım/Gıda
Mr. Leigh Clifford	CEO	Rio Tinto Plc	İngiltere	Madencilik
Mr. Stef Wertheimer	Yönetim Kurulu Başkanı	ISCAR	İsrail	Metal
Mr. Michael W.O. Garrett	Başkan Yardımcısı	Nestlé	İsviçre	Gıda
Mr. Dott. Andrea Guerra	CEO	Merloni Elettrodomestici SpA	İtalya	Elektrik/Elektronik
Mr. Dott.Marco Tronchetti Provera	Başkan	Pirelli SpA	İtalya	Lastik/Kablo
Mr. Giuseppe Morchio	CEO	Fiat S.p.A.	İtalya	Otomotiv
Mr. Norio Shoji	Başkan	Mitsui Co.Ltd, Avrupa	Japonya	Muhtelif imalat
Dr. Shuhei Toyoda	Başkan ve CEO	Toyota Motor Corp.	Japonya	Otomotiv
Mr. Masood Tariq	Yönetim Kurulu Üyesi	Nortel Networks Corp.,	Kanada	Telekomünikasyon
Sn.Rifat Hisarcıklıoğlu	Başkan	TOBB	Türkiye	
Sn.Ömer Sabancı	Başkan	TUSİAD	Türkiye	
Sn.Şaban Erdikler	Başkan	YASED	Türkiye	
Sn.Oğuz Satıcı	Başkan	TİM	Türkiye	